

Methodieken en werkvormen

Begeleiden jeugdleden –
Leeftijdseigen kenmerken - “Ganzenbord”

Maker: Trainingsteam Regio Fryslân

Datum van productie: 29 mei 2016, aangepast december 2023

Kwalificatiekaart: begeleiden jeugdleden

- Ik weet in grote lijnen hoe de leeftijdseigene kenmerken, zoals sociale, motorische, intelligentie, lichamelijke, sociale, emotionele en seksuele (SMILES) ontwikkeling, van jeugdleden in de leeftijdsgroep van de eigen speltak en de naastliggende speltakken verloopt.
- Ik grijp in bij iedere vorm van ongewenst gedrag en kan probleem- en conflictsituaties herkennen als deze ontstaan en hierop ingrijpen voordat ze uit de hand lopen.
- Ik kan inspelen op het gedrag van jeugdleden in de eigen en naastliggende speltakken en mijn eigen handelen daaraan aanpassen.

Leeftijd: Alle leeftijden

Duur: 60 minuten

Groepsgrootte: (sub)groepen van 4 à 6

personenLocatie: Binnen

Korte inhoud:

Spelenderwijs met de leeftijdskenmerken in aanraking komen.

Dit is geen officieel document van Scouting Nederland, maar is door Scouting Nederland geselecteerd omdat het een goed voorbeeld is van hoe je zelf met dit onderwerp aan de slag kunt gaan. Hierdoor kan het zijn dat sommige onderdelen van dit document niet geheel overeenkomen met wat Scouting Nederland normaal communiceert.

Begeleiden jeugdleden –Leeftijdseigen kenmerken - “Ganzenbord

Opzet van de training

Uitleg en groepen indelen (5 minuten)

Eerst wordt de groep opgedeeld in groepen van 6 personen (evt 4) en wordt er een korte uitleg gegeven over het spel.

Leeftijdskennmerken ganzenbord spelen (45 minuten)

Hierna gaat elke groep met een trainer mee. De trainer verdeelt de groep nog in tweetallen, waardoor twee of drie teams ontstaan. Op een tafel wordt het ganzenbordspel klaargelegd met de leeftijdscategorieën rondom het bord. De trainer leest een leeftijdskennmerk voor aan het eerste team en zij moeten overleggen bij welke leeftijdscategorie deze hoort. Als ze het juiste antwoord geven, mogen zij dobbelen en hun pion vooruit verplaatsen. Het kaartje met het leeftijdskennmerk erop wordt bij de leeftijdscategorie neergelegd. Wanneer het team het verkeerde antwoord gegeven heeft, of bij een goed antwoord de pion heeft verplaatst, is het volgende team aan de beurt.

Speel dit spel net zo lang tot één van de teams gefinished is, het team moet wel precies op het laatste vak van het bord terecht komen. Als er dan nog veel tijd over is, kan het spel nogmaals gespeeld worden.

Nabespreking (15 minuten)

Na afloop van het spel worden de leeftijdskennmerken kort nabesproken, bijvoorbeeld aan de hand van de volgende vragen:

- Zaten er nog verrassende combinaties van leeftijdskennmerken-leeftijdscategorieën tussen?
- Hoe kun je rekening houden met deze leeftijdseigene tijdens scouting? En tijdens de opkomsten?
- Wat voor invloed zou een hoog IQ kunnen hebben op de leeftijdseigene van een kind? → *Een kind kan uitblinken in één van de gebieden*
- Wat voor invloed zou ADHD kunnen hebben op de leeftijdseigene van een kind?
- Hoe zou je, door middel van deze leeftijdskennmerken, een jeugdlid kunnen begeleiden in zijn persoonlijke groei?

Verder toegevoegd:

- kaartjes inclusief leeftijdscategorie
- kaartjes zonder leeftijdscategorie
- Ganzenbord in scoutingstijl

<p>Kan fietsen op een driewieler</p> <p><i>0-5 jaar: lichamelijk/motorisch</i></p>	<p>Kan een bal gooien en een tikspelletje</p> <p><i>0-5 jaar: lichamelijk/motorisch</i></p>
<p>Kan inkleuren/tekenen (3) en knippen/plakken (4-5)</p> <p><i>0-5 jaar: lichamelijk/motorisch</i></p>	<p>Is zindelijk overdag</p> <p><i>0-5 jaar: lichamelijk/motorisch</i></p>
<p>Herhaalt graag spelletjes en activiteiten</p> <p><i>0-5 jaar: lichamelijk/motorisch</i></p>	<p>Zoekt contact met andere kinderen</p> <p><i>0-5 jaar: sociaal</i></p>
<p>Kan samen spelen, maar heeft nog wel begeleiding nodig</p> <p><i>0-5 jaar: sociaal</i> <i>5-7 jaar: sociaal</i></p>	<p>Vraagt steeds 'waarom' aan de ouderfiguur om de wereld verder te herkennen en om steeds te kunnen praten</p> <p><i>0-5 jaar: sociaal</i></p>

<p>Huilt om warmte van een moederfiguur</p> <p><i>0-5 jaar: emotioneel/seksueel</i></p>	<p>Heeft verlatingsangst wat zich onder andere uit in eenkennigheid</p> <p><i>0-5 jaar: emotioneel/seksueel</i></p>
<p>Verweeft fantasie met de werkelijkheid</p> <p><i>0-5 jaar: emotioneel/seksueel</i></p>	<p>Bang zijn dat de moederfiguur hem niet meer lief vindt en bang zijn voor straf</p> <p><i>0-5 jaar: emotioneel/seksueel</i></p>
<p>Kan kleuren herkennen</p> <p><i>0-5 jaar: Cognitief</i></p>	<p>Kan met eenvoudige zinnen spreken en eenvoudige liedjes leren</p> <p><i>0-5 jaar: Cognitief</i></p>
<p>Kan tellen tot 20</p> <p><i>0-5 jaar: Cognitief</i></p>	<p>Huppelen en hinkelen (5), bal vangen (6)</p> <p><i>5-7 jaar: lichamenlijk/motorisch</i></p>

Begeleiden jeugdleden –Leeftijdseigen kenmerken - "Ganzenbord

<p>Zwemles (5-6)</p> <p><i>5-7 jaar: lichamelijk/motorisch</i></p>	<p>Is actief, maar heeft rustmomenten nodig</p> <p><i>5-7 jaar: lichamelijk/motorisch</i></p>
<p>Hoor ik er wel bij? (6)</p> <p><i>5-7 jaar: sociaal</i></p>	<p>Zoekt contact met andere kinderen</p> <p><i>5-7 jaar: sociaal</i></p>
<p>Kan het alfabet leren, kan leren lezen en schrijven (6)</p> <p><i>5-7 jaar: cognitief</i></p>	<p>Kan rekenen tot 20 en weet wat links/rechts is</p> <p><i>5-7 jaar: cognitief</i></p>
<p>Kan verliefd worden op vader/moederfiguur (of badmeester) en kan in alle ernst beweren dat hij gaat trouwen met een vriend(innetje)</p> <p><i>5-7 jaar: emotioneel/seksueel</i></p>	<p>Heeft stereotype ideeën over romantische liefdes en geslachtsrollen</p> <p><i>5-7 jaar: emotioneel/seksueel</i></p>

Begeleiden jeugdleden –Leeftijdseigen kenmerken - "Ganzenbord

<p>Kan samenwerken, vangen en overspelen</p> <p><i>7-11 jaar: lichamelijk/motorisch</i></p>	<p>Heeft de fijne motoriek zo goed ontwikkeld dat hij goed kan leren schrijven en tekenen</p> <p><i>7-11 jaar: lichamelijk/motorisch</i></p>
<p>Zit lichamelijk heel evenwichtig in elkaar, heeft veel energie en kan een hoop</p> <p><i>7-11 jaar: lichamelijk/motorisch</i></p>	<p>Kan leren pionieren met hulp (bouwen en sjouwen)</p> <p><i>7-11 jaar: lichamelijk/motorisch</i></p>
<p>Kan samen spelen en delen met anderen. (spel en regels zelf bedenken of regels van een spel aanpassen die niet goed uitkomen)</p> <p><i>7-11 jaar: sociaal</i></p>	<p>Kan goed spelen in groepsverband (heeft wel de veiligheid nodig van een kleiner groepje en een volwassene om op terug te vallen)</p> <p><i>7-11 jaar: sociaal</i></p>
<p>Hij wil heel graag horen bij zijn eigen sekse en zet zich soms sterk af tegen de andere sekse van zijn eigen leeftijd</p> <p><i>7-11 jaar: emotioneel/seksueel</i></p>	<p>Is uitzonderlijk leergierig, wil echt alles weten</p> <p><i>7-11 jaar: cognitief</i></p>

<p>Leert de plattegronden begrijpen</p> <p><i>7-11 jaar: cognitief</i></p>	<p>Kan leren klokkijken</p> <p><i>7-11 jaar: cognitief</i></p>
<p>Kan met hulp leren kompas schieten</p> <p><i>7-11 jaar: cognitief</i></p>	<p>Kan knopen leren leggen</p> <p><i>7-11 jaar: cognitief</i></p>
<p>Enorme groeisput, opvallen omdat het lijkt alsof de armen en benen in verhouding te lang zijn/ bewegingen kunnen stuntelig overkomen</p> <p><i>11-15 jaar: lichamenlijk/motorisch</i></p>	<p>Primaire en secundaire geslachtskenmerken ontwikkelen zich</p> <p><i>11-15 jaar: lichamenlijk/motorisch</i></p>
<p>Kan zelfstandig pionieren (bouwen en sjouwen)</p> <p><i>11-15 jaar: lichamenlijk/motorisch</i></p>	<p>Bij een groepje leeftijdsgenoten willen horen en door o.a. aanpassend kleedgedrag, zorgen voor een positief zelfbeeld</p> <p><i>11-15 jaar: sociaal</i></p>

Begeleiden jeugdleden –Leeftijdseigen kenmerken - “Ganzenbord

<p>Zet zich af tegen thuis, de regels van thuis spreken niet meer aan en zoekt bijna altijd het conflict op</p> <p><i>11-15 jaar: sociaal</i></p>	<p>Ze kunnen zich heel onzeker voelen</p> <p><i>11-15 jaar: sociaal</i></p>
<p>Hij kan zich waardeloos voelen</p> <p><i>11-15 jaar: emotioneel/seksueel</i></p>	<p>Hij fantaseert over seks en masturbeert</p> <p><i>11-15 jaar: emotioneel/seksueel</i></p>
<p>Meisjes zijn bezig met liefdesrelaties en jongens vooral met seks</p> <p><i>11-15 jaar: emotioneel/seksueel</i></p>	<p>Is volledig verkeersveilig (11-12)</p> <p><i>11-15 jaar: cognitief</i></p>
<p>Leert plattegrond toepassen</p> <p><i>11-15 jaar: cognitief</i></p>	<p>Kan kompas schieten</p> <p><i>11-15 jaar: cognitief</i></p>

<p>Kan knopen toepassen bij het pionieren van bijv. keukens en torens</p> <p><i>11-15 jaar: cognitief</i></p>	<p>Zo nu en dan zijn ze niet vooruit te branden</p> <p><i>15-22 jaar: lichamelijk/motorisch</i></p>
<p>Eindeloos praten over allerlei zaken</p> <p><i>15-22 jaar: sociaal</i></p>	<p>Met name meisjes kunnen onderling heel erg tevreden zijn met alleen maar kletsen met elkaar</p> <p><i>15-22 jaar: sociaal</i></p>
<p>Hij is zich (soms pijnlijk) bewust van hoe hij is en hoe hij eigenlijk zou willen zijn</p> <p><i>15-22 jaar: emotioneel/seksueel</i></p>	<p>Heeft geslachtsverkeer</p> <p><i>15-22 jaar: emotioneel/seksueel</i></p>
<p>Hij kan abstract-logisch denken; je kunt hem een natuurkundig of wiskundig probleem voor zetten en hij zal via gericht experimenteren zelf een oplossing kunnen vinden</p> <p><i>15-22 jaar: emotioneel/seksueel</i></p>	<p>Hij is in staat zichzelf te analyseren (introspectie)</p> <p><i>15-22 jaar: cognitief</i></p>

7-11 jaar

5-7 jaar

15-22 jaar

0-5 jaar

11-15 jaar

Kan fietsen op een driewieler	Kan een bal gooien en een tikspelletje
Kan inkleuren/tekenen (3) en knippen/plakken (4-5)	Is zindelijk overdag
Herhaalt graag spelletjes en activiteiten	Zoekt contact met andere kinderen

<p>Kan samen spelen, maar heeft nog wel begeleiding nodig</p>	<p>Vraagt steeds 'waarom' aan de ouderfiguur om de wereld verder te herkennen en om steeds te kunnen praten</p>
<p>Huilt om warmte van een moederfiguur</p>	<p>Heeft verlatingsangst wat zich onder andere uit in eenkennigheid</p>
<p>Verweeft fantasie met de werkelijkheid</p>	<p>Bang zijn dat de moederfiguur hem niet meer lief vindt en bang zijn voor straf</p>
<p>Kan kleuren herkennen</p>	<p>Kan met eenvoudige zinnen spreken en eenvoudige liedjes leren</p>

Begeleiden jeugdleden –Leeftijdseigen kenmerken - "Ganzenbord

<p>Kan tellen tot 20</p>	<p>Huppelen en hinkelen (5), bal vangen (6)</p>
<p>Zwemles</p>	<p>Is actief, maar heeft rustmomenten nodig</p>
<p>Hoor ik er wel bij?</p>	<p>Zoekt contact met andere kinderen</p>
<p>Kan het alfabet leren, kan leren lezen en schrijven</p>	<p>Kan rekenen tot 20 en weet wat links/rechts is</p>

Begeleiden jeugdleden –Leeftijdseigen kenmerken - “Ganzenbord

<p>Kan verliefd worden op vader/moederfiguur (of badmeester) en kan in alle ernst beweren dat hij gaat trouwen met een vriend(innetje)</p>	<p>Heeft stereotype ideeën over romantische liefdes en geslachtsrollen</p>
<p>Kan samenwerken, vangen en overspelen</p>	<p>Heeft de fijne motoriek zo goed ontwikkeld dat hij goed kan leren schrijven en tekenen</p>
<p>Zit lichamelijk heel evenwichtig in elkaar, heeft veel energie en kan een hoop</p>	<p>Kan leren pionieren met hulp (bouwen en sjouwen)</p>
<p>Kan samen spelen en delen met anderen. (spel en regels zelf bedenken of regels van een spel aanpassen die niet goed uitkomen)</p>	<p>Kan goed spelen in groepsverband (heeft wel de veiligheid nodig van een kleiner groepje en een volwassene om op terug te vallen)</p>

Begeleiden jeugdleden –Leeftijdseigen kenmerken - "Ganzenbord

<p>Hij wil heel graag horen bij zijn eigen sekse en zet zich soms sterk af tegen de andere sekse van zijn eigen leeftijd</p>	<p>Is uitzonderlijk leergierig, wil echt alles weten</p>
<p>Leert de plattegronden begrijpen</p>	<p>Kan leren klokkijken</p>
<p>Kan met hulp leren kompas schieten</p>	<p>Kan knopen leren leggen</p>
<p>Enorme groeispuurt, opvallen omdat het lijkt alsof de armen en benen in verhouding te lang zijn/ bewegingen kunnen stuntelig overkomen</p>	<p>Primaire en secundaire geslachtskenmerken ontwikkelen zich</p>

Begeleiden jeugdleden –Leeftijdseigen kenmerken - "Ganzenbord

<p>Kan zelfstandig pionieren (bouwen en sjouwen)</p>	<p>Bij een groepje leeftijdsgenoten willen horen en door o.a. aanpassend kleedgedrag, zorgen voor een positief zelfbeeld</p>
<p>Zet zich af tegen thuis, de regels van thuis spreken niet meer aan en zoekt bijna altijd het conflict op</p>	<p>Ze kunnen zich heel onzeker voelen</p>
<p>Hij kan zich waardeloos voelen</p>	<p>Hij fantaseert over seks en masturbeert</p>
<p>Meisjes zijn bezig met liefdesrelaties en jongens vooral met seks/</p>	<p>Is volledig verkeersveilig</p>

Begeleiden jeugdleden –Leeftijdseigen kenmerken - "Ganzenbord

Leert plattegrond toepassen	Kan kompas schieten
Kan knopen toepassen bij het pionieren van bijv. keukens en torens	Zo nu en dan zijn ze niet vooruit te branden
Eindeloos praten over allerlei zaken	Met name meisjes kunnen onderling heel erg tevreden zijn met alleen maar kletsen met elkaar
Hij is zich (soms pijnlijk) bewust van hoe hij is en hoe hij eigenlijk zou willen zijn	Heeft geslachtsverkeer

Begeleiden jeugdleden –Leeftijdseigen kenmerken - "Ganzenbord

Hij kan abstract-logisch denken;
je kunt hem een natuurkundig
of wiskundig probleem voor
zetten en hij zal via gericht
experimenteren zelf een
oplossing kunnen vinden

Hij is in staat zichzelf te
analyseren (introspectie)

Begeleiden jeugdleden –Leeftijdseigen kenmerken - “Ganzenbord

Komen erbij

28	ROVERSCOUTS	25	24	EXPLORERS	22	BEVERS	20	ROVERSCOUTS	17	SCOUTS
30	BEVERS	57	EXPLORERS	55	WELPEN	BEVERS	51	SCOUTS	15	EXPLORERS
33	WELPEN	60	ROVERSCOUTS	61	ROVERSCOUTS	62	EXPLORERS	48	WELPEN	
35	ROVERSCOUTS	37	BEVERS	39	40	EXPLORERS	43	44	12	WELPE
1	BEVERS	3	4	WELPEN	EXPLORERS	7	8	10	13	ROVERSCOUTS